

Ročník 3

Číslo 4

ISSN 1339-1801

Via Historiae

Časopis študentov Katedry histórie UCM v Trnave

Diktátori a tyrani

Boli tyrani naozaj tyranmi?

Arménská genocída

Lavrentij Berija

Pol Pot

Generál Idi Amin Dada

REDAKČNÁ RADA
Šéfredaktor
Andrej ZÁHOREC

Editor
Mária ŠTRBOVÁ

Korektor
Petra TARKULIČOVÁ

Grafik
Filip SCHNEIDER

Komunikácia s verejnosťou
Peter ČELIGA
Andrej PETRÍČEK

Redaktori
Katarína BUŽBACHEROVÁ
Lukáš GLESK
Lukáš LABUDA
Jozef PÚČEK
Andrej HALAJ
Marcel SOKOLOVIČ
Jozef ORAVEC

Milí čitatelia,

opäť sa Vám dostáva do rúk číslo nášho študentského časopisu, *Via historiae*, tentokrát s témou Diktátori a tyrani. V tomto čísle sa dostávame bližšie do života slávnych mužov, ktorí však neslávne ovplyvnili naše dejiny. Smutným faktom je hlavne to, že sa dostali do histórie na úkor miliónov ľudských obetí. Veľkou škodou je, že história síce často pozná mená pôvodcov, ale zabúda sa na milióny obyčajných ľudí, ktorých mená upadli už do zabudnutia. Čo je však ešte horšie, je fakt, že napokon sa pred súd nepostavia ani najvyšší predstavitelia ako sa to stalo v mnohých prípadoch. Ako príklad môžu poslúžiť osobnosti z nášho čísla Pol Pot, Lavrentij Berija alebo elita Mladoturkov.

Preto v mene celej redakčnej rady dúfam, že aj naše číslo prispeje aspoň k tomu, aby sme sa nad týmito udalosťami zamysleli.

Jozef Púček

Svoje príspevky, námety, návrhy z histórie, návštevy hradov, kaštieľov prípadne iných zaujímavých miest môžete zasielať na viahistoriaucm@gmail.com

A nezabudnite ani na www.facebook.com/viahistoriae alebo <http://ff.ucm.sk/sk/studentske-casopisy/>

Svoje postrehy ohľadom lepšieho „pulzu katedry histórie“ zasielajte na: www.facebook.com/HISTORICKÁSPOLOČNOSŤUCM

Obsah

Boli tyrani naozaj tyranmi?.....	4
Armenská genocída.....	6
Lavrentij Berija.....	9
 Pol Pot.....	11
Generál Idi Amin Dada.....	14
Čo bolo, keď nebolo.....	16
Nové perspektívy, nové možnosti.....	18
UCM v SRVŠ.....	20

Témou ďalšieho čísla je:

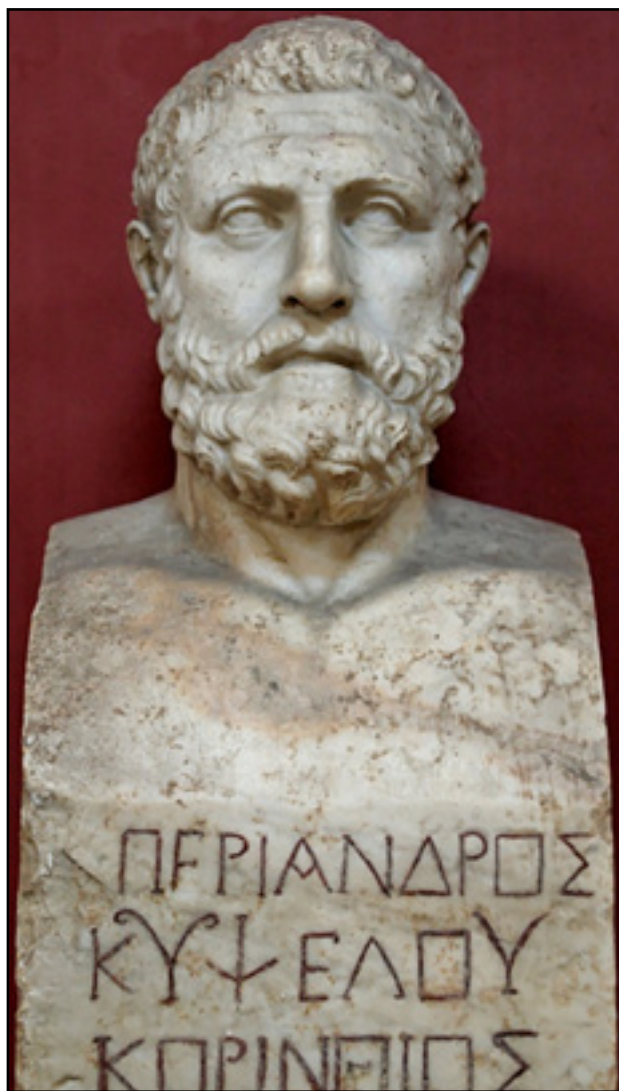
Prekvapivé víťazstvá

Boli tyrani naozaj tyranmi?

Slovo tyran má v dnešnej spoločnosti negatívnu interpretáciu. Ako však vnímal toto slovo človek žijúci v staroveku, a kedy sa začal tento výraz používať? Podrobnejšie si priblížime takýto druh vlády a zoznámime sa so situáciou v Korinte, ktorý bol významným gréckym mestským štátom antického Grécka.

Siedme storočie pred n. l. v starovekom Grécku možno nazvať obdobím zmien. Grécky život sa v mnohých oblastiach menil. Jedna z najviditeľnejších zmien nastala v politike. Režimy, ktoré boli typické vládou dedičnej aristokracie sa postupne vytrácali. K tomuto procesu dochádzalo rozličným spôsobom. Aristokratická vláda bola nahradená mužmi, ktorých Gréci nazývali tyrani. Takýto druh politického zriadenia sa objavil v priebehu celého siedmeho a šiesteho storočia pred n. l. Energickí a ctižiadostiví muži, ktorí zvyčajne pochádzali z vládnucich rodov, sa zmocnili vlády s prispením nespokojného ľudu. Od doby, v ktorej žil grécky básnik Archilochos (asi 680 – 645 pred n. l.) z ostrova Paros, zovšeobecnel pre takýto spôsob vlády výraz tyranos. Pôvodne sa tento termín používal v antických mestách Malej Ázie na označenie samovládco. Tento výraz pravdepodobne prvýkrát použil Archilochos z Paru, ktorý opisuje lýdskeho kráľa menom Gyges (vládol 716 – 678 pred n. l., alebo 680 – 644 pred n. l.). Ten zvrhol vládu a ustanovil sa absolútnym vládcom. V mnohých gréckych štátoch sa presadil režim samovládco. Medzi najvýznamnejšie štáty, ktoré sa vyhli tomuto zriadeniu patrili Aigina a Sparta. Aká bola situácia v Korinte, ktorý sa rozprestieral na severovýchode Peloponézu? Aký režim bol v gréckom štáte, ktorý sa stal významným obchodným a komunikačným centrom, a ktorý tvoril vstupnú bránu na Peloponéz? S postupným úpadkom mykénskej civilizácie sa v 11. storočí pred n. l. začali do tejto oblasti tlačiť Dórovia. Tí si pod velením Aleta podmanili Korint a jeho potomkovia následne vládli na korintskom tróne. Šiestym kráľom z aletovskej dynastie sa stal Bakchis. On založil novú dynastiu, ktorá sa nazývala bakchiovská. Rod sa rozšíril sobášmi o pričlenené rodiny, ktoré si následne prisvojili kráľovský pôvod. Bakchiovci zrušili kráľovský systém a zriadili aristokratickú vládu. Grécky geograf, filozof a historik Strabón (asi 64 pred n. l. – 24 n. l.) opisuje vo svojom diele (Geographica) tento rod ako bohatú a početnú rodinu presláveného pôvodu, ktorá riadila štát takmer dvesto rokov. Pravdepodobne rozpory v rámci dynastie a zneužívanie finančných prostriedkov zapríčinili nespokojnosť obyvateľstva, ktoré podporilo samovládca menom Kypselos (vládol asi 658 – 628

pred n. l.). Ten zvrhol nastolenú aristokratickú vládu rodu Bakchiovcov a stal sa hlavou politického zriad-

Perianthos – rímska kópia gréckeho originálu zo 4. Storočia pred n. l., Vatikánske múzeum

enia v gréckom mestskom štáte. Podarilo sa mu to aj vďaka sľubu, o ktorom nás vo svojom diele (Ekonomika) informuje Aristoteles (384 – 322 pred n. l.). Kypselos dal slávnostný sľub, že ak sa stane vládcom Korintu, ponúkne celý štátny majetok Diovi. Ďalším dôvodom, ktorý podporil jeho aspirácie na najvyššie miesta v štáte a u obyvateľstva, bola priaznivá veštba veštiarne v Delfách. Treba si v plnej miere uvedomiť, akú významnú úlohu zohrávalo v starovekom Grécku náboženstvo. Veštba sa stala pravdepodobne dôvodom jeho podpory. Tiež sa treba zamyslieť nad skutočnosťou, aký psychický a morálny apel zohrávala. Sám pochádzal zo zvrhnutého rodu. Jeho otec Eetion mal nevýznamný preddórsky pôvod, ale jeho matka Labda patrila k Bakchiovskému rodu. Kypselos vládol v Korinte tvrdou rukou a užíval finančných prostriedkov, ktoré grécky mestský štát získal vďaka obchodu. Dôkazom toho je záznam Herodota (asi 484 – 425 pred n. l.), ktorý sa vo

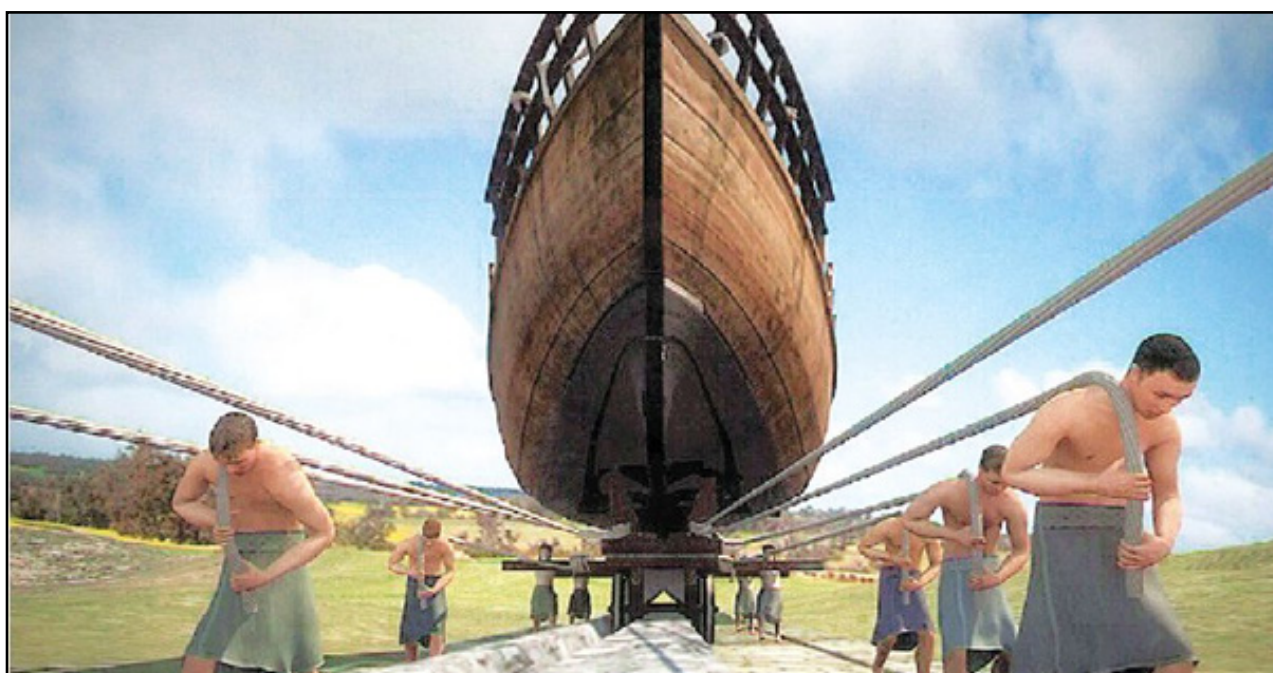
svojom diele (Dejiny) zmiňuje, že štátna pokladnica nepatrí korintskému ľudu, ale Kypselovi, ktorý je synom Eetionovým. Po zvrhnutí aristokratickej vlády rodu Bakchiovcov, Kypselos prehlasoval, že oslobodil Korint od nehodných vlády a udelil gréckemu mestskému štátu spravodlivosť vďaka tomu, že sformuloval právne zásady. Jeho popularita medzi ľuďmi bola taká vysoká, že mohol riadiť Korint bez osobnej ochrany. Avšak moc v Korinte mohol udržať len vďaka dobre vyzbrojenému hoplitskému vojsku. Nie je známe, či ním disponoval pri zvrhnutí predošlého režimu. Kypselos bol pravdepodobne jedným z prvých vládcov, ktorí opierali svoju moc o falangy hoplitov. Obdobie vlády Kypselosa možno klasifikovať ako obdobie ekonomického rozmachu. Korintská keramika bola typická svojou kvalitou, vďaka čomu bola hodnotná a cenená. Tento produkt sa vyvážal do obchodných centier v Itálii a na Sicílii. Keď Kypselos zomrel, vlády sa ujal jeho syn Periandros (asi 628 – 586 pred n. l.). Pokračoval v otcových stopách a snažil sa o ekonomický rozmach Korintu. Okrem vývozu keramiky začal obchodovať s takými oblasťami, ktoré oplývali stavebným drevom a cennými kovmi. Taktiež nadviazal obchodné kontakty s Egyptom. Vzmáhajúci obchod a nový prítok finančných prostriedkov do štátnej pokladnice, dovolil rozvoj architektúry a umenia. Taktiež dal vybudovať vlečnú dráhu, tzv. diolkos, ktorá umožnila pretiahnutie lodí z jedného mora do druhého. Takto sa navýšili ďalšie príjmy, ktoré prúdili do štátnej pokladnice z mýtného. Periandros si vďaka rozmachu Korintu zaslúžil uznanie a zaradil sa medzi sedem mudrcov. O nich sa zmiňuje vo svojom diele (Cesta po Grécku) Pausanias (asi 110 – 180 n. l.), ktorý hovorí, že dvaja z nich boli tyrani z ostrova Lesbos. Výraz tyrannos sa teda v starovekom Grécku nemusel

výlučne spájať so súčasnou negatívnou interpretáciou. Kypselos a následne jeho syn Periandros oživilo ekonomickú silu gréckeho mestského štátu vďaka obchodu a Korint sa stal významným hráčom medzi hegemonmi antického Grécka. No aj napriek týmto aspektom sa Periandros zaslúžil o skutočnosť, že dnešná interpretácia slova tyran má negatívny význam. A to hlavne z toho dôvodu, že vyššie vrstvy obyvateľov Korintu mali za jeho vlády výrazne horšie postavenie ako za vlády jeho otca. Negatívny postoj jeho vlády si možno spraviť aj na základe záznamu Herodota (asi 484 – 425 pred n. l.), ktorý vo svojom diele (Dejiny) zachytil Periandra ako krutého človeka, pretože dal zabiť svoju vlastnú manželku Melissu. S ňou mal dvoch synov, ktorých však otec prežil, takže vládu prevzal jeho synovec Psammetichos, ktorý dostal meno po Periandrovom egyptskom spojencovi kráľovi Psammetichovi II. Na vládnucej stoličke sa však dlho neohrial. Asi okolo roku 581 pred n. l. bol po troch rokoch vlády zavraždený. Takto sa končí obdobie tyranie v Korinte. Ako oslavu konca tyranskej vlády Kypselovcov vyhodili Korintania kosti mŕtvych z tohto rodu za hranice svojej zeme a zničili príbytky, ktoré obývali.

Peter Čeliga

ZDROJE:

ARISTOTLE. Economics. (<http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus:text:1999.01.0048:book=2:section=1346a&highlight=cypselus>).
 STRABO. Geography. (<http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Strab.+8.6.20.379&fromdoc=Perseus%3Atext%3A1999.01.0239>).
 GRANT, Michael. Zrození Řecka. Brno: BB art s.r.o., 2010, 380 s.
 HERODOTUS. Historiés Apodexis. LLOYD, Alan B. (ed.). The Histories. OXFORD: UNIVERSITY PRESS, 2008, 840 s.
 PAUSANIAS. Description of Greece. (<http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus:text:1999.01.0160:book=1:chapter=23&highlight=cypselus>).
 THOMAS, R. Martin. An Overview of Classical Greek History from Mycenae to Alexander. (<http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus%3Atext%3A1999.04.0009%3Achapter%3D1>).

Diolkos – vlečná dráha, ktorá umožňovala presun lodí z jedného mora do druhého

Armenská genocída

Je málo známym faktom, že 24. apríla si svet pripomína arménsku genocídu, ktorá sa odohrala medzi rokmi 1915 až 1918. Bola to jedna z najhrôzostrašnejších udalostí v novodobej histórii. Je smutné, až zarážajúce, koľko málo priestoru sa u nás venuje tejto otázke. Ľudia ako keby zabudli na niektoré dôležité časti dejín. Samotné dnešné Turecko, ktoré bolo vinníkom, ju neuznalo a dokonca ju dodnes popiera. Správa sa tak, ako keby vyše milión zavraždených ľudí nebolo pre nich nič a nikdy sa to nestalo. Dodnes má Arménsko s Tureckom nie veľmi dobré vzťahy, ktoré sú dôsledkom spomínanej udalosti. Toto turecké vyčiňanie, ako aj jej neuznanie genocídy je jedným z dôvodov, prečo sa Turecko zatiaľ nedostalo do Európskej únie.

Kto sú vlastne Arméni? Je to starobylý národ inoeurópskeho pôvodu s vyše tritisícročnou históriou. Do svojej vlasti, ktorá sa dnes nachádza východne od Turecka, prišli z Anatólie. Zaujímavosťou je, že sú prvým národom, ktorý prijal v roku 301 kresťanstvo ako oficiálne štátne náboženstvo. Dlhú dobu boli Arméni súčasťou Osmanskej ríše, kde mali určité právo slobodne vykonávať svoju vieru, museli však dodržiavať lojalitu k sultánovi. Počas celej ich histórie boli sužovaní rôznymi útrapami, či už zo strany Rimanov, Grékov, Mongolov, Seldžukov.... Najväčšiu traumu však arménsky ľud zažil v 19., no najmä v 20. storočí. Počiatok týchto nešťastných udalostí siaha ešte ďalej do histórie. Od konca 18. storočia sa medzi Arménmi začala šíriť nespokojnosť s politikou Osmanskej ríše, ktorá ich nebrala ako seberovných partnerov. Arméni žiadali reformy, ktoré by im uľahčili život v ríši, to sa ale nestalo. Berlínskou zmluvou v roku 1878 sa Arménsko dostalo do záujmu Európy. Rozporuplná osobnosť sultána Abdulhamida II. sa obávala o stratu tohto územia. Z tohto dôvodu neváhal proti Arménom použiť silu na potlačenie ich rebélie. Tí sa v tomto období zmohli dokonca na odpor a organizovali viaceré povstania a útoky smerujúce proti ríši, ktoré by sa dali označiť ako teroristické činy. To však malo za následok veľké represálie. Jednou z nich bolo vyvraždenie približne 200 000 Arménov v rokoch 1894 až 1896, predohra najväčšej genocídy tohto starobylého národa. Bohužiaľ, bola to iba prvá časť systematického zabíjania nevinných ľudí. Na konci vlády Abdulhamida II. došlo k ďalšiemu masakru u Amidy, v roku 1909, kedy bolo zabitých niekoľko desiatok tisíc Arménov. Mladoturci (Výbor pre jednotu a pokrok), bolo politické hnutie, ktoré vzniklo už v 19. storočí a usilovalo

Enver Paša, jeden z iniciátorov vyvražďovania

sa o zavedenie liberálnych reforiem v Osmanskej ríši. Pre zmodernizovanie krajiny sa dokonca odhodlali zmeniť ústavu. Zo začiatku sa k nim pridávali aj Arméni.

Mladoturci zvrhli v roku 1909 sultána Abdulhamida a nastolili svoju vládu. V radoch Arménov nastalo nadšenie, mohli ísť dokonca aj do armády, čo mali pred tým zakázané. Toto ich nadšenie však čoskoro vystriedali slzy. Na Balkáne sa tesne pred prvou svetovou vojnou začali úspešné oslobodzovacie boje národov voči Osmanom. Arméni sa tak razom stali najpočetnejšou menšinou v ríši a potenciálnym nebezpečenstvom. Podnietilo to turecký nacionalizmus a v neposlednom rade aj antagonizmus voči kresťanom, pretože Turci sa obávali odvety kresťanov. V ich myšliach sa šírili myšlienky na pomstu. V roku 1913 sa prevratom dostala k moci radikálna frakcia Mladoturkov pod vedením Envera Pašu, Talaata Pašu a Ahmeta Cemala, ktorá presadzovala silný nacionalizmus. Jej hlavní predstavitelia boli aj vinníkmi genocídy. Keď vypukla prvá svetová vojna, Turecko sa pridalo na stranu Nemecka. Jeho predstavitelia chceli zjednotiť veľkú ríšu a napadli Rusko, čo sa im však nevyplatilo, pretože boli porazení. Je zaujímavé, že dokonca samotný turecký minister vojny Enver Paša utiekol zajatiu Rusov za pomoci

Ukážky hrôz genocídy

Arménov bojujúcich na tureckej strane. Oproti tomu v ruskej armáde bojoval veľký počet Arménov, čo poburovalo Turkov, ktorí ich brali ako svojich poddaných a báli sa, aby ďalší neprebehli na stranu nepriateľa. Vinili ich tiež za porážku od Rusov. Z tohto dôvodu na tureckej strane nastal počiatok systematického vraždenia Arménov. Ich genocída však nebola reakciou na arménske provokácie, ale na neschopnosť tureckej armády vyhrávať.

Prvou fázou genocídy bolo odzbrojenie a následné nahnanie arménskych vojakov slúžiaci v tureckej armáde na nútené práce. Po ich vykonaní však boli bez milosti popravení. Turci sa ale potrebovali zbaviť aj inteligencie. Na jar roku 1915 pozatýkali asi 250 arménskych intelektuálov, ktorých popravili 24. apríla. Tento deň je oficiálnym začiatkom genocídy. Arménom z východných provincií bolo po eliminácii inteligencie

nariadené opustiť svoje domy. Mladých a schopných jedincov armáda postrieľala na mieste. Turecká vláda sa tieto hrôzy snažila určitým spôsobom odôvodniť a legalizovať. Prijala mimoriadne zákony na vysťahovanie Arménov z domovov a nariadila im, aby sa premiestnili do vnútrozemia, samozrejme pod drobnohľadom polície. Ženy, deti a starci boli nútení urobiť pešky pochod do Alepa, kde bol pre nich vytvorený pracovný tábor. Cesta v úmornom teple trvala asi 60 dní, čo väčšina z pochodujúcich Arménov nemohla prežiť, a ani neprežila. Skutočným zámerom nebolo dopravenie ľudí do tábora, ale neludské zabite úmorným pochodom, bez vody a jedla. Jedným zo strojcov tohto nehumánneho skutku, pokiaľ nerátame politickú špičku, bol lekár Behaeddin Shakir, radikálny člen Mladoturkov. Zostavil jednotky, ktoré napádali deportovaných ľudí a masakrovali ich.

Ani po týchto udalostiach si vláda nedala pokoj so zabíjaním. Do roku 1916 sa odsuny dotkli Arménov žijúcich na celom území štátu. Znovu sa rozpúťali deportácie. Tí, ktorí prežili túto smrteľne vyčerpávajúcu cestu a dostali sa miesto určenia do Dajr az-Zór, boli vyhnaní do púšte, kde zomreli. Ďalšou praktikou bolo ich nahnanie do jaskýň, kde boli bez milosti zaživa upálení benzínom. Sprievodným javom bolo mučenie, rabovanie majetkov, ale hlavne znásilňovanie žien a dokonca aj detí. Do vraždenia sa nezapájal len štát, ale aj obyčajní ľudia, ktorí boli ovplyvnení či už zo strany štátu, alebo zo strany náboženskej. Veď zabiť neveriaceho (kresťana) nebol podľa ich výkladu hriech, ale brána do raja.

Reakcie národov na seba nenechali dlho čakať. Ihneď, ako sa okolitý svet dozvedel o udalostiach odohrávajúcich sa v Turecku, začal reagovať. O utrpení Arménov sa veľa písalo napríklad v USA. V Nemecku a Rakúsko-Uhorsku sa táto otázka príliš nerozoberala a bola daná do ústrania, pretože tieto štáty pre prebiehajúcu vojnu nechceli ohroziť vojenské spojenectvo s Tureckom.

Sultán Abdulhamid II.

Tí, ktorí tieto čistky prežili, emigrovali do zahraničia. V súčasnosti žije v zahraničí viac Arménov ako v samotnom Arménsku. Odhaduje sa, že turecké vyčistiťie si vyžiadalo približne 1 500 000 obetí. Je zaujímavé, že sa to stalo ešte pred neslávne známym konečným „riešením židovskej otázky“, ktoré by sa svojou krutosťou dalo porovnať k týmto udalostiam a holokaust sčasti pripomína priebeh martýria Arménov. Hitler dokonca vo svojom prejave z augusta 1939, tesne pred útokom na Poľsko, hovoril, že kto si dnes spomína na vraždenie Arménov? Chcel využiť beztrestnosť týchto udalostí ako precedens vo svoj prospech, aby armáda nebrala ohľad na ženy, deti a podobne, pri jeho vojenských výbojoch.

Po vojne sa odohrávali v Istanbule mimoriadne súdy. V ich neprítomnosti odsúdili vodcov Mladoturkov, pretože utiekli do zahraničia, za vyvraždenie Arménov na trest smrti. Predčasnej smrti sa ale nevyhli. Dostihla si ich v exile, kde boli všetci najvyšší protagonisti besnenia zavraždení. V roku 1923 vzniklo Turecko pod vedením Mustafa Kemal Atatürka. Pre Arménov sa začalo nové obdobie, orientovali sa viac na západ a ako keby zabudli na svoju nedávnu minulosť. Západné mocnosti s nimi nadviazali bez problémov priateľské vzťahy a robili, ako keby sa nič nestalo. V mysliach Turkov je popieranie tejto genocídy aktuálne dodnes, či už z politických dôvodov alebo z ich veľkej hrdosti. Možno sa boja, že by Turecko bolo dávané do jednej roviny s hitlerovským Nemeckom a na druhej strane by museli zaplatiť reparácie Arménsku.

Je už iba na nás, aby sa podobná história nezopakovala.

Marcel Sokolovič

APRIL 24, 1915

ARMENIAN GENOCIDE

1.5 MILLION

Zdroje :

PALMER, Alan. Úpadek a pád Osmanské říše. Praha : Panevropa, 1996, 351 s.

FERRO, Marc. Tabu dějin. Červený Kostelec : Pavel Mervart, 2010, 140 s.

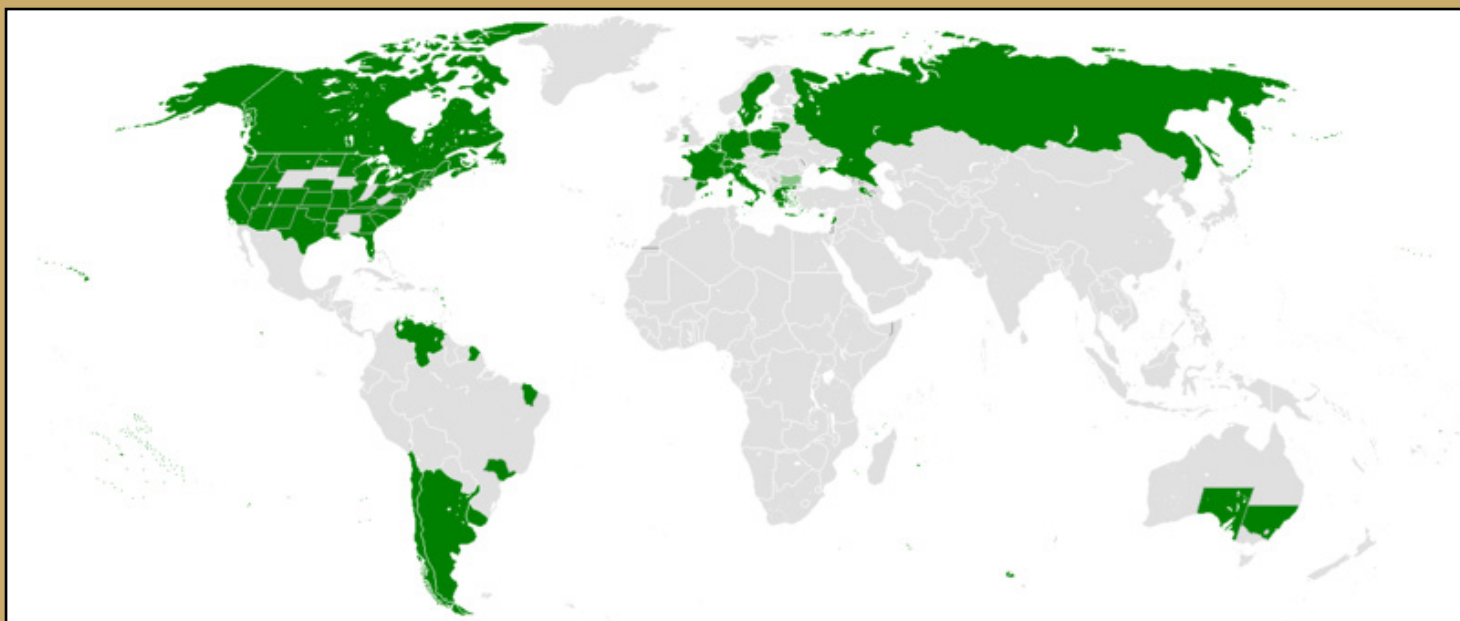
BRENTJES, Burchard. Arménie, tři tisíce let dějin a kultury. Praha : Vyšehrad, 1976, 212 s.

Filmový zdroj :

Andrew Goldberg – Arménska genocída (filmový dokument), USA : PBS, 2006, 60. min.

Odporúčaná literatúra :

BARDAKJIAN, Kevork. Hitler and the Armenian Genocide. Cambridge, Massachusetts: The Zoryan Institute, 1985, 81 s.

Štáty, ktoré oficiálne uznali genocídu

LAVRENTIJ BERIJA

„Nechajte ma s ním jednu noc a prizná sa , že je anglickým kráľom.“ Slová, až príliš presne vystihujúce tohto „sovietskeho tyrana.“ Zarytý oportunista bez štipky charakteru, ktorý sa v Sovietskom zväze vyviezol tak vysoko, že to vtedajší režim nemohol uniesť. Tak veľmi mocný muž tajnej polície, no zároveň sediaci na príliš vratkej stoličke, ktorú on sám pošpinil krvou svojho predchodcu. Taká bola pravá ruka Stalina – Lavrentij Pavlovič Berija.

Narodil sa 29. marca 1899 v Gruzínsku. Už od mladosti, počas štúdií na polytechnickej škole v Baku, inklinoval k marxizmu. V roku 1915 dokonca zakladá so spolužiakmi marxistický krúžok. Roku 1917 je odvedený do armády (rumunský front), kde sa vďaka svojim agitačným schopnostiam stáva predsedom stranického výboru vo vlastnej jednotke. Po vojne sa vracia do Baku a roku 1919 tu získava diplom stavebného technika. Naďalej ostáva politicky aktívnym, strieda stranické funkcie regionálneho charakteru (administrátor záležitostí Azerbajdžanského ústredného výboru, sekretár Mimoriadneho výboru pre vyvlastňovanie buržoázie a zlepšenie údelu robotníkov atď.). Jeho kariéra u tajných služieb sa začína v roku 1921, kedy vstupuje do radov politickej polície - Čeky. Najprv pôsobil v Baku, koncom roku bol preložený do rodného Gruzínska,

kde existovala silná komunistická opozícia, s ktorou sa rázne vysporiada. To veľmi imponovalo Stalinovi, s ktorým si vytvoril priateľské puto a často ho navštevoval. Vytvoril okolo seba blízky okruh ľudí prezývaný „Berjiova banda“ a prostredníctvom intríg, ohovárania a vražd fakticky riadil obsadzovanie politických stoličiek v Gruzínsku. V roku 1926 sa stáva šéfom gruzínskej Čeky, ktorá sa v tomto roku premenováva na GPU. Aby sa Stalinovi ešte viac zapáčil, nechal napísať knihu, ktorej sa neskôr sám tituloval ako autor, o dejinách komunizmu na Kaukaze a závratne v nej vyzdvihol zásluhy samotného Stalina. Postupne si buduje popri Stalinovi svoj vlastný kult osobnosti. V roku 1934 sa GPU stáva súčasťou NKVD, ktorá v sebe snúbi všetky bezpečnostné organizácie krajiny (políciu, tajnú službu, pohraničné a vnútorné vojsko a väzenskú službu). V Gruzínsku je menovaný samostatný zástupca NKVD Sergej Goglidz, s ktorým si Berija vybuduje priateľský vzťah. Dôležité v tomto momente je, že „Berijova banda“ sa rýchlo uchytí v stranických funkciách NKVD. Vďaka svojej obratnosti a podlízavosti prežíva veľkú čistku prebiehajúcu v roku 1936-39 a v roku 1937 dokonca zaznamenáva stranický rast – je zvolený do Najvyššieho Sovietu. Jeho stúpajúca hviezda začína vadiť veliteľovi tajnej polície Nikolajovi Ježovovi a vydáva príkaz na jeho odstránenie. Berija nielenže presvedčil samotného Stalina o svojej potrebnosti, ale docielil odstránenie Ježova z funkcie, ktorú on sám 25. novembra 1938 preberá. Teror sa mohol začať. Najprv odstránil z vedenia tajnej polície, súdov a prokuratúry väčšinu vyšších a stredných kádrov a nahradil ich ľuďmi zo svojej „bandy“. Následne reorganizoval a zintenzívnil systém deportácií, ktoré začali prebiehať vo veľkom. Po obsadení pobaltských štátov a časti Poľska riadil brutálne vraždenie a deportácie obyvateľov týchto krajín pre údajné protisovietske postoje. Tisíce ľudí umierali na pochodoch alebo pred hlavňami pušiek. Nariadil tiež vraždu 28 000 poľských dôstojníkov v Katynskom lese. Podľa istých tvrdení sa sám zúčastňoval vražd a neludského mučenia. Osobitne vydával príkaz na zatýkanie ľudí zo strany, či samotnej NKVD, aj keď sa ničím neprevinili. Ten kto nechcel spolupracovať s vyšetrovateľmi mal byť na mieste zastrelený. Nikto si nemohol byť istý svojím miestom. Existovali dokonca mesačné kvóty pre násilné deportácie a vraždenie ľudí z každého mesta, ktoré sa museli plniť. Ľudia museli žiť v každodennom strachu. Jeho kariéra závratne rástla. V roku 1941 sa stal miestopredsedom Rady ľudových komisárov. Zároveň zastával funkciu civilného poradcu STAVKY (najvyššieho velenia Červenej armády) a

bol jedným z piatich členov Výboru obrany štátu (popri Stalinovi, Molotovovi, Malenkovovi a Vorošilovi). Pod jeho kompetencie spadala aj správa táborov nútených prác ministerstva vnútra – GULAG. Okrem toho riadil evakuáciu ruského priemyslu na východ pred nemeckou armádou. V roku 1946 sa stal riadnym členom Politbyra. Vyvrcholením jeho horlivého snaženia bolo menovanie maršalom Sovietskeho zväzu v júli 1947. Po vojne bol postavený na čelo projektu vývoja atómovej bomby. V tomto období však začína jeho hviezda zhasínať. Stráca Stalinovu podporu a je odvolaný z postu ministra vnútra. Vyhadzoval sa dotkol aj veľkej časti členov jeho „bandy“. Stále si však uchováva značný vplyv aj vďaka postu miestopredseda Rady ministrov. Jeho oslabenie však okamžite vycítia jeho potencionálni nástupcovia a rozpútava sa boj. Chradnúci Stalin, ktorého prenasledujú paranoidné predstavy o spiknutí namierenému proti nemu, povoláva do Moskvy Nikitu Chruščova, aby sa tu stal šéfom strany. So sebou privádza aj veľký počet svojich spolupracovníkov – väčšinou bývalých politrukov z Červenej armády. Začínajú sa etablovať dva protistojné bloky, ktoré už len čakajú Stalinovu smrť a možnosť nastúpiť na čelo štátu. Na jednej strane tandem Berija-Molotov, na strane druhej Chruščov. Po Stalinovej smrti v marci 1953 sa zišiel Ústredný výbor aj Rada ministrov, aby rozhodli o ďalšom smerovaní Sovietskeho zväzu. Do tandemu Berija-Molotov sa pridal aj Malenkov, čím sa významne oslabilo Chruščovovo postavenie. Medzitým Berija zmiernil tvrdosť režimu, prepustil milióny väzňov, liberalizoval hospodárstvo a priznal práva neruským národom Sovietskeho zväzu. Rozhodne však nebol reformátorom

stalinského systém. Uvedomil si však neudržateľnosť dovtedajšieho režimu. Chruščov sa zatiaľ utiahol do úzadia a pomaly zbieral spojencov pre rozhodujúci úder proti Berjiovi. Ako náhle sa mu podarilo získať na svoju stranu Vorošilova, Molotova aj Malenkova a niekoľko ďalších vysokých vojenských predstaviteľov (Žukova, Moskalenka, Bulganina) zorganizoval puč. Berija bol 26. júna 1953 zatknutý. Človek, ktorý sa podieľal na popravách, masovom vraždení a mučeniach nevinných ľudí bol obžalovaný z protištátnej činnosti, zrady a špionáže. Lavrentij Berija bol postavený pred súd, v ktorom sa nachádzali účastníci prevratu a jeho hlavní oponenti. S ním boli zároveň zosadený zo svojich úradov hlavní členovia Berjiovej „bandy“. Rozsudok smrti bol samozrejmosťou, súd mal len dodať konaniu biľag legitimity. Popravu vykonal osobne prítomný generál Batickej.

Neslávny koniec najznámejšieho „Stalinovho kata“ potvrdzuje zhubnosť sovietskeho systému. Funkciu si niekto získal jednoducho tým, že odstránil svojho predchodcu. V prípade, že si v danom úrade niekto počínal príliš dobre, tiež bol odstránený, aby nedajbože nemal v rukách viac moci, ako samotný Stalin. Berija bol jedným z najkrutejších výplodov sovietskeho režimu, ktorý tabuľkové počty deportovaných, či popravených prekračoval mnohonásobne. Napriek svojmu postaveniu stačilo len pár ľudí k tomu, aby bol zbavený všetkých svojich postov a nemilosrdne popravený. A tak končí osud tyrana, ktorého dohnal vlastný systém.

Andrej Halaj

Pol Pot

Medzi najznámejších diktátorov dvadsiateho storočia väčšina ľudí zaraduje najmä Adolfa Hitlera a Josifa Stalina, a to najmä vďaka počtu ľudí, ktorí kvôli týmto osobnostiam zahynuli. Zločiny proti ľudskosti však nie sú fenoménom len európskeho priestoru, ale týkajú sa prakticky každej časti sveta. Výnimku netvorí ani juhovýchodná Ázia, kde síce spoločnosť ostávala na nižšom stupni rozvoja, čo však nezabránilo tomu, aby sa aj v tejto pomerne zaostalej spoločnosti rozmohlo násilie, vraždenie či dokonca genocída. Za jedného z najhorších zločincov 20. storočia môžeme považovať aj neslávne známeho vodcu Červených Kmérov, Pol Potna.

Pol Pot ako prvý súdruh strany

25. mája 1925 (presný dátum narodenia sa často falšoval, oficiálne sa v propagandistických médiách udával až rok 1928) sa v malej rybárskej dedine Prek Sbauv, nachádzajúcej sa v centrálnej časti Kambodže, narodilo v rodine plantážnika v poradí už ôsme dieťa, ktoré rodičia pomenovali Saloth Sar. Jeho otec, Saloth Pen, bol majiteľom rozsiahlych pozemkov na pestovanie kaučuku a plantáží na pestovanie ryže. Rodina patrila medzi dobre zabezpečenú strednú vrstvu (Pol Pot sa o tejto vrstve neskôr vyjadril ako o vrede spoločnosti). Stabilné finančné zabezpečenie umožnilo rodičom, aby dali svoje deti do školy, a preto vo veku deväť rokov odišiel do hlavného mesta Phnom Penh, kde študoval na súkromnej katolíckej škole. Vo vtedajšej Kambodži to bola skôr výnimka, pretože krajina bola pod koloniálnou nadvládou Francúzska. Hlavne pôvodné obyvateľstvo sa ku vzdelaniu zväčša do-

stat' nemohlo. Navyše vďaka prepojeniu jeho rodiny so širším okolím vtedajšieho Francúzmi nastrčeného kráľa sa mu neskôr dostalo aj vyššieho vzdelania. Na strednej škole svoju pozornosť zamerl predovšetkým na históriu a francúzsku literatúru a neskôr aj geografiu. Obzvlášť obľúbenou témou bola pre mladého Saloth Sara Veľká francúzska revolúcia, hlavne obdobie vlády Jakobínov. V rozpore s tým, čo by väčšina ľudí o tomto neskoršom vodcovi genocídy mohla predpokladať, Saloth Sar neprejavoval v mladosti žiadne sklony k násiliu. Jeho bývalí spolužiaci ho opisovali ako dobrého, láskavého, vtipného, skromného a tvrdo pracujúceho žiaka, hoci prirodzene nadaný nebol. Vo veku 20 rokov podnikol so skupinou svojich spolužiakov púť do monumentálneho chrámu Angkor Vat. Táto návšteva v ňom podľa spomienok jeho priateľov prebudila silné nacionálne cítenie, čo sa prejavilo aj v

Nuon Chea, súdruh číslo dva, Pol Potov zástupca. Doteraz žije v pohodlí v Kambodži

jeho politike (známy je jeho citát: „Keď naši predkovia dokázali vybudovať niečo takéto ohromné my, prečo by sme veľké veci nemohli robiť aj my sami?“). V roku 1949 dostáva štipendium na štúdium na vysokú školu, a tak odchádza do Francúzska.

Po príchode do Paríža, kde študoval na vysokej škole v odbore rádiotechnika, sa začal aktívne zaujímať o politiku. Povojnová éra nielen vo Francúzsku, ale aj v celej Európe sa niesla v znamení obdivu sily Sovietskeho zväzu a jeho schopnosti poraziť Nemecko Adolfa Hitlera. Prejavy tejto eufórie sa ukázali najmä vo Francúzsku, kde mali komunisti približne 25 percentnú podporu a neustálymi demonštráciami v centre mesta prispeli aj k ideovému formovaniu mladého Sara. V roku 1950 preto vstupuje do strany a začína byť aj politicky činný. Tu sa zoznamuje so svojimi neskoršími spolupracovníkmi ako boli Ieng Sary, Khien Samphan alebo Son Sen. Z Francúzska niekoľkokrát aj odcestoval, najmä kvôli nadväzovaniu vzťahov s komunistickými stranami zo zahraničia. Na čas dostal napríklad do Berlína a Záhrebu. Jeho politická angažovanosť ho však natoľko zamestnávala, že zanedbával svoje povinnosti v škole čo napokon viedlo k jeho vyhodeniu.

V roku 1953 sa teda vrátil späť do Kambodže, kde sa zamestnal ako učiteľ zemepisu, histórie a morálky. Začiatok päťdesiatych rokov bol pre Kambodžu kľúčový hlavne kvôli oslobodzujúcemu boju proti Francúzom, ktorí po dlhodobom boji a prehratej bitke pri Dien Bien Phu krajinu opúšťajú. Saloth Sar sa už v tomto období pridáva k Viet Minhu, aby pomohol aj on sám očistiť krajinu od Francúzov. Nedostáva však toľko priestoru ako by chcel, pretože je priradený iba do kuchyne. Toto neustále podceňovanie ho napokon donúti vrátiť sa do rodného kraja, kde opäť pokračuje vo svojej učiteľskej praxi. Medzitým sa však situácia v jeho krajine zmenila. Vojsko sa prakticky skočila a na trón sa dostáva kráľ Norodon Sihanuk, hoci pod podmienkou, že sa v krajine uskutočnia demokratické voľby. Tie skutočne prebehli a víťazom sa stal práve

kráľ Sihanuk. Ten však začína s krvavým a násilným prenasledovaním svojich politických protivníkov, čo je spojené s násilím. Tieto opatrenia začínajú nahrávať do kariet Saloth Sarovi, ktorý podnecuje v obyvateľoch Kambodže nespokojnosť s politickým režimom a začína sa výraznejšie angažovať v komunistickej strane Kambodže (neskôr sa premenuje na Angrkar – „Organizáciu“). Bližšie spoznáva Khieu Ponnari, s ktorou sa predtým zoznámil v Paríži a v júli 1956 si ju berie za ženu.

Jeho politické angažovanie ho však donútilo odísť do džungle. Odkiaľ sa spolupodieľa na záškodníckej činnosti proti vláde. Červení Kméri sa postupne vypracovávajú na dominantnú silu, najmä vďaka vysokej podpore dedičanov trápených vojnou. Hoci oficiálne Kambodža bola neutrálna, na jej východných hraniciach prebiehali neustále boje medzi jednotkami USA a Vietkongom, čo pomáhalo rozširovať Saloth Sarovi členskú základňu. Sarovi sa podarí dostať aj na čelo strany, keď preberie politické vedenie od Nuon Chea. V roku 1968 hnutie vytvára v džungli vojenské tábory a začína preberať vplyv nad niektorými časťami krajiny. Výraznú pomoc tu zohráva Čína, ktorá ho zásobuje zbraňami a vojenským materiálom. Medzitým dochádza v Kambodži k vojenskému prevratu Lon Nola, generála kambodžskej armády. Zvrhnutý kráľ uteká do zahraničia a neskôr sa uchýlil k odvážnemu kroku, keď žiada o spoluprácu svojich najväčších nepriateľov, Kmérov. Saloth Sar si v tomto období aj mení meno na Pol Pot po vzore Josifa Stalina a Mao Ce-tunga, a to najmä kvôli utajeniu. V krajine sa rozmáhajú boje, zúri občianska vojna. Nespokojnosť s novým režimom využíva Pol Pot a nakoniec v roku 1975 obsadzuje aj zvyšok krajiny. Akosi bodkou sa stáva 19. marec 1975, ktorým Pol Pot slávnostne vyhlási začiatok roku nula a Kambodžu premenuje na Demokratickú Kampučiu.

Jeho prvé opatrenia smerovali voči mestskému obyvateľstvu. Prvé prišlo na rad hlavné mesto Phnom Penh, z ktorého vyhnali takmer všetkých obyvateľov minimálne tri kilometre od mesta (zámienkou bola

V pokročilom veku v džungli

údajná hrozba bombardovania zo strany USA). Opatrenie malo zamedziť rozvíjanie buržoázie a pretvoriť spoločnosť na spoločnosť poľnohospodárov. Všetci obyvatelia sú násilne zapojení do obrábania polí, hoci to väčšina ľudí z mesta robí po prvýkrát, bez predošlej skúsenosti. Pol Pot nariaďuje práve týmto ľuďom z mesta, aby trojnásobne zvýšili úrodu ryže pod hrozbou prísnych trestov (oficiálne heslo bolo „prevýchova prácou“). Začali sa páliť knihy, zhabávať cenné veci, ale aj drobnosti ako napríklad hodinky. Bývalí úradníci starého režimu boli vo veľkom počte popravení a takisto začala pôsobiť aj propaganda. Individualizmus bol označený ako najväčší zločin, uvažovanie malo byť jednoduché a hlavne jednotné. Týmto zásadám sa

So svojou ochranou

malo podriaďiť aj všetko ostatné napríklad aj oblečenie, ktoré malo byť odteraz pre všetkých jednotné. Strana prevzala na seba úplnú zodpovednosť v rozhodovaní, dokonca aj čo sa týkalo súkromného života. Láska bola vyhlásená rovnako za vysoko individuálny cit a manželské zväzky určovala strana nie na základe pocitov ľudí, ale potrieb strany. Tradičná úloha rodiny sa mala potlačiť pre blaho spoločnosti a rodina sa mala zachovať len kvôli rozmnožovaniu. Rozklad spoločnosti sa čoskoro naplno prejavil. Malé deti často udávali vlastných rodičov, ktorí hneď po zaistení boli vystavení tým najbrutálnejším mučiacim praktikám. Od každého vypočúvaného vypočúvajúci žiadali priznanie a menovanie jedného alebo viac spolupracovníkov. Tým, že mučený človek udal často aj viacero mien naraz sa geometricky rozrastalo množstvo ľudí, ktorí mali prejsť rovnakou procedúrou. Po vypočutí obeť odvieďli na opustené miesto, kde ho nad vykopaným hrobom popravili úderom železnej tyče do hlavy a telo potom zahrabali, pričom sa vyskytlo mnoho prípadov pochovania ľudí zaživa. Tieto popravy sa zásadne konali v tajnosti, aby sa nevybudilo verejné pohoršenie. Napriek utajovaniu tieto opatrenia nezostali v tajnosti. Mnoho obyvateľov Kampučie vedelo, že ak bol niekto „vybraný k prevýchove“ nikdy sa už nevrátil. Očisťovanie neprebíhalo len v širokých vrstvách, ale aj v strane. Snaha o hľadanie vnútorného nepriateľa postihla aj široké

kádre Pol Potových spolupracovníkov, pričom mnohí z nich boli jeho osobní priatelia. Revolúcia požierala vlastné deti. Násilie krajinu dostalo do veľkej krízy. Napriek faktu, že všetci obyvatelia pracovali v poľnohospodárstve, ľudia hladovali. Nedostatok jedla nebol zapríčinený neúrodou, ale faktom, že väčšina vypestovaných plodín bola okamžite predaná do Číny výmenou za zbrane. Snaha o hľadanie nepriateľa vyvrcholila v roku 1978, keď prebehla druhá vlna čistiek, tento raz v armáde, ktorá údajne podporovala Vietnam. Oslabenie armády napokon viedlo k prudkému poklesu jej bojových schopností. Pol Potove provokácie voči Vietnamu napokon vyústili do otvorenej vojenskej invázie, ktorej Kampučia nedokázala čeliť. Vláda teroru bola zvrhnutá. Trvalo len krátky čas, kým sa dostali na verejnosť správy o zločinoch, ktoré sa za posledné roky udiali.

Pol Pot sa so skupinou verných opäť vracia do džungle na hraniciach Thajska, odkiaľ vedie občasnú výpady smerom na juh. V boji proti vietnamskému vplyvu v Kambodži ho podporuje rovnako Thajsko, ale hlavne USA, a tak má možnosť vo svojom oslobodzovacom zápase pokračovať. Po páde ZSSR, ktorý výrazne podporoval Vietnam, sa vietnamská armáda stiahla a Kambodža sa stala demokratickou. Napriek tomu Pol Pot stále viedol s vládnymi jednotkami partizánsku vojnu až do 15. apríla 1998, keď údajne zomrel na srdcový infarkt. Podľa určitých dohadov sa však mohlo jednáť o samovraždu, pretože šanca na víťazstvo bola v tom čase už minimálna. Druhou možnosťou bolo jeho zavraždenie zo strany jeho vlastných vojakov. Rok pred smrťou viedol novinár Nate Thayer s Pol Potom interview. Na otázku zodpovednosti za svoje činy odpovedal: „Robil som to pre blaho a slávu nášho ľudu.“ Dva milióny mŕtvych však hovoria niečo iné.

Napriek strašným obetiam jeho režimu má doteraz v Kambodži svojich prívržencov. Po jeho smrti sa väčšina Červených Kmérov vzdala za prísľub oslobodenia a dosadenia do funkcií v štátnej správe. Preto aj dnes v Kambodži môžeme stretnúť niektorých zločincov z tohto obdobia na poste šéfa polície v provinčnom meste, ba dokonca vo vysokej štátnej funkcii.

Jozef Púček

Literatúra

FAWTHROP, Tom - JARVIS, Helen. *Getting Away With Genocide? Elusive Justice and the Khmer Rouge Tribunal*. London: Pluto Press, 2004, 327s.

HINTON, Alexander Laban. *Why Did They Kill? Cambodia in the Shadow of Genocide*.

Berkeley - Los Angeles - London: University of California Press, 2005, 360s.

CHANDLER, David P. *Brother Number One. A political Biography of Pol Pot*. Oxford: Westview Press, 1993, 240s.

TULLY, John, *A Short History of Cambodia. From Empire to Survival*. Crows Nest: Allen & Unwin, 2005, 268s.

Generál IDI AMIN DADA

„Jeho veličenstvo doživotný prezident, poľný maršal Al Hadji doktor Idi Amin pán všetkého tvorstva na súši i vo vode, dobyvatel' Britského impéria v celej Afrike a predovšetkým v Ugande.“ Takto sa nechal titulovať ugandský generál a prezident v rokoch 1971 – 1979 Idi Amin.

Amin bol vynikajúci rečník, ktorý si vedel získať dav

Idi Amin sa narodil ako Idi Awo-Ongo Angoo na severe Ugandy, v roku 1925. Pochádzal zo siedmych detí, bol tretím v poradí a krátko po jeho narodení jeho otec opúšťa rodinu. Opustená matka s deťmi si zarábala tým, že pomáhala vojakom v Kráľovských afrických strelcoch (King's African Rifles), britskej koloniálnej armáde. Amin bol už od detstva fyzicky zdatný a športovo nadaný.

V roku 1946 vstupuje ku Kráľovským africkým strelcom ako pomocný kuchár. Zviditeľnil sa tu ako vynikajúci ostreľovač a športovec, keď sa deväťkrát po sebe stal majstrom Ugandy v boxe. Bol prevelený to Kene ako vojak v roku 1947 a slúžil v 21. pluku Kráľovských afrických strelcov. V roku 1952 so svojou jednotkou pomáhal potlačiť protibritskú vzburu Mau-Mau kmeňa Kikujov, slúžil vzorne, osvedčil sa ako dobrý vojak a spoločník, no začínala sa prejavovať jeho brutalita a agresivita. Keď velil niekoľkým mužom v severozápadnej Keni napadli skupinku turkanských zlodejov dobytká. Kenské úrady, ktoré vyšetrovali túto udalosť zistili, že zlodeji boli pred smrťou mučení, ubití na smrť, zaživa upalovaní alebo iným brutálnym spôsobom zbavení života. Aj napriek obrovskej brutalite spáchanej na zlodejoch dobytká mu na základe vojenskej poslušnosti a úspechov bolo všetko odpustené. Jeden z jeho nadriadených ho charakterizoval takto : „Vynachádzavý, prefíkaný, rodený vodca“, čím len stúpala Aminova popularita v armáde. Stal sa „efendim“, teda príporčíkom tylových vojsk. Túto hodnotu udeľovali v britskej koloniálnej armáde ľuďom, s ktorými počítali do veliteľských funkcií. A skutočne sa Amin v roku 1961 stáva poručíkom britskej koloniálnej armády. Stal sa tak iba druhým Ugandanom, ktorý dosiahol takéto postavenie.

Po tom, ako Uganda v roku 1962 získala nezávislosť od Veľkej Británie, sa z Amina za premiéra Miliona Oboteho stáva vysokopostavený dôstojník, a v roku 1964 zástupca veliteľa pozemských a leteckých síl. Krajina prežívala obdobie hospodárskeho rozmachu. Ale len dočasne. Keď kráľ Bugandy – súčasť Ugandy

– obviní ministerského predsedu Oboteho zo sprenevery, Obote ruší ústavu, mocenský systém, pozatýka ministrov, rozpustí parlament a vyhlasuje sám seba za prezidenta. Velenie pre vojenské operácie proti Bugande, a tiež potlačenie odporu voči Obotemu necháva nový prezident Ugandy na Aminovi. Ten vycítil príležitosť a okamžite sa začína obklopovať svojimi stúpenkami, čo sa Obotemu nepáči, ale Amin si jeho nevôľu nevšimá.

25. januára 1970 sa na verejnosti objavuje správa, že Aminov zástupca Pierino Okoya bol zavraždený s manželkou vo vlastnom dome. Krátko predtým, v decembri roku 1969 Okoya oboznamuje písomnou správou Oboteho s výsledkom vyšetrovania údajného sprisahania a nepodareného atentátu na prezidenta. V správe sa uvádza, že okruh podozrivých sa zužuje a presné mená vinníkov budú známe 26. januára.

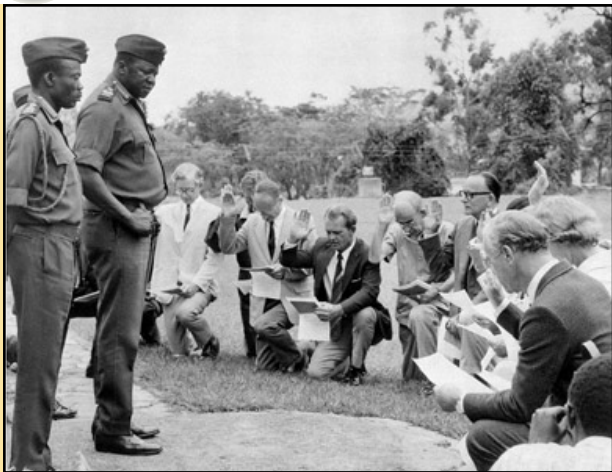
Prezident Obote presáva Aminovi dôverovať. Stále si pamätá jeho vyčinenie v Keni, odvoláva ho zo všetkých dôležitých funkcií a zveruje mu administratívu. Keď vyšlo najavo, že Amin spreneveril milióny dolárov z armádneho rozpočtu a hrozilo mu vyšetrovanie, vypočúvanie a väzenie, Obote nekonal, čím urobil veľkú chybu.

Amin sa necháva nosiť štyrmi vysokopostavenými bielymi občanmi Kampaly

Keď sa v januári 1971 prezident Obote odobral z krajiny na zasadnutie Commonwealthu, Amin s britskou podporou strháva moc na seba. Obviňuje prezidenta zo sprenevery peňazí, korupcie, klientelizmu, potlačania demokracie, zneužívania právomocí verejného činiteľa, úkladných politických vražd a úmyselného vyvolávania chaosu v krajine s cieľom hospodárskeho krachu. Keďže mnohí boli nespokojní s Oboteho vládou, Amin si získava veľkú podporu. Amin sľubuje všetkým všetko : zrušenie tajnej polície, prepustenie politických väzňov, demokraciu, slobodné voľby či hospodárske reformy. Čo presne si pod týmito termínmi predstavoval ukázal vývoj v ďalších rokoch.

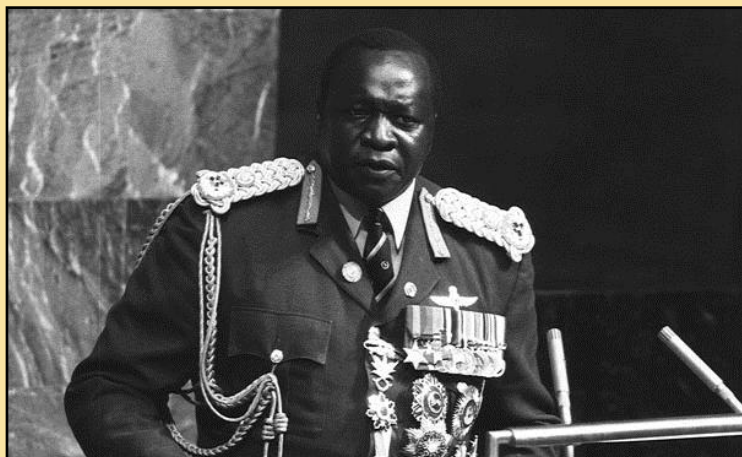
Keď sa Amin chopil moci, nečakal na nič. Vyhlásil sa za prezidenta a vrchného veliteľa ozbrojených síl, dal popraviť všetkých dôstojníkov, u ktorých predpokladal, že nebudú lojálni. Nariadil likvidáciu všetkých vojenských jednotiek, ktoré mu mohli odmietnuť podporu. Po nevydarenej invázii Oboteho prívržencov v roku 1972 nastal ďalšia vlna vražd. Amin sa postupne zbavoval čoraz väčšieho počtu ministrov, právnikov, vojenských dôstojníkov a iných význ-

Následne je vykonaná prísaha vernosti pod hrozbou verejného mučenia a popravy, október 1975

amných osôb. Vytváral jednotky zabijakov, ktoré boli spočiatku namierené hlavne proti nepriateľskému Oboťteho kmeňu Langiov, ale všeobecne boli vytvorené na zatýkanie a zabíjanie kohokoľvek, kto konal, alebo mohol tajne konať proti vláde. Tieto jednotky patrili pod Štátny pátrací oddiel, ktorý viedol núbijský sadista major Faruk Minaura. Aminovými obeťami sa postupne stali šéf justície Benedicto Kiwanuka, bývalý guvernér Ugandskej centrálnej banky Joseph Mubiru, anglikánsky arcibiskup Janani Luwum a poprava sa nevyhla ani dvom ministrom z radov vlastného kabinetu. Mŕtvych nepochovávajú, v lepšom prípade ich hádžu do Nílu v presvedčení, že sa krokodíly sa postarajú o ostatné alebo sú mŕtvi nachádzaní na uliciach či priviazaní k stromom s vytrhanými orgánmi. Spoločnosťou sa tiež chýria zvesti o údajných kanibalských praktikách ich „vodcu“. Amin údajne často chodieval do márnice a žiadal, aby ho s telami nechali o samote. „Jedol som ľudské mäso,“ vystatoval sa pred svojimi ľuďmi. Amin terorizoval a vraždil aj vlastné manželky. Keď jeho manželka Key zomrela pri potrate, Amin nechal jej telo rozštvrtiť a znova zošiť. Ďalšie manželky boli popravené pre údajnú neveru.

Amin začal vládnuť čoraz viac autokraticky. Míňal stále viac a viac peňazí zo štátneho rozpočtu, a keď sa míňali prikázal centrálnej banke jednoducho vytlačiť ďalšie. Inflácia stúpala a hospodársky úpadok sa prehlboval. Amin potreboval obetného baránka. Našiel ho v skupine ázijských podnikateľov, ktorí ovládali nielen väčšinu obchodu ale aj priemyslu. V roku 1972 nariadil všetkým Ázijskom s britským občianstvom opustiť krajinu do troch mesiacov. Po odchode viac ako 50 000 skúsených robotníkov

Idi Amin vo svojom prejave na Valnom zhromaždení Organizácie Spojených národov, New York, 1975

však ekonomika štátu začala rapídne upadať.

Amin začal zrejme v dôsledku duševnej choroby spôsobenej syfilisom strácať kontakt s realitou. Začal si sám udeľovať rôzne vyznamenania a tituly, vrátane Viktóriinho kríža, Otec národa, Posledný škótsky kráľ a podobne. Donútil bielych obyvateľov Kampaly, hlavného mesta Ugandy, aby ho nosili na drevených nosidlách sediaceho v kresle po uliciach mesta. Museli sa mu potom klaňať a zložiť prísahu vernosti.

V roku 1979 stojí ugandské hospodárstvo a ekonomika na pokraji kolapsu a Amin, ktorého popularita v krajine hlboko klesla, hľadá východisko z krízy v útoku na Tanzániu.

Ale to je začiatok jeho konca. Tanzánia reaguje protiútokom, dostáva sa až do Kampaly, a opozícia sa pridáva na jej stranu. Armáda je porazená a rozpustená. Amin uteká do Líbye, kde sa spriatelil s líbyjským diktátorom Muammarom Kaddáfim. O desať rokov sa Amin pokúša o návrat do Ugandy znova sa chopiť moci. V Zaire ho identifikujú a tak opäť uteká, tentoraz do Saudskej Arábie. Tu žije pokojne, veľa číta, medituje a komunikuje s novinármi. Zdravie ho definitívne opúšťa 16. augusta 2003 keď zomiera prirodzenou smrťou v nemocnici v Džidde, kde ho za prítomnosti jeho najbližších aj pochovávajú.

Tomuto Africkému mäsiarovi, ako ho nazvali obyvatelia Ugandy, obdivovateľovi Adolfa Hitlera sa pripisuje nielen približne 300 000 zavraždených ľudí, ale aj hospodársky a ekonomický rozpad Ugandy, z ktorého sa spamätáva dodnes. Najlepším filmovým spracovaním Aminovho života je snímka Posledný škótsky kráľ režiséra Kevina MacDonalda z roku 2006. Rolu generála Amina si tu zahral Forest Whitaker, ktorý si

za jeho stvárnenie vyslúžil Zlatý glóbus (The Golden Globe Awards) v kategórii najlepší herec v hlavnej úlohe.

Jozef Oravec

Literatúra :

RUSSELL, R. C. Chyťte ma, preboha a popravte! / Panoptikum perverzít, vyd. Knižné centrum, Žilina, 2005
MONTEFIORE, Simon Seba get al. Beštie/ Najkrutejšie postavy dejín, vyd. Fortuna Libri, Bratislava, 2009

Generál Amin miloval armádu, zabíjanie a zbrane

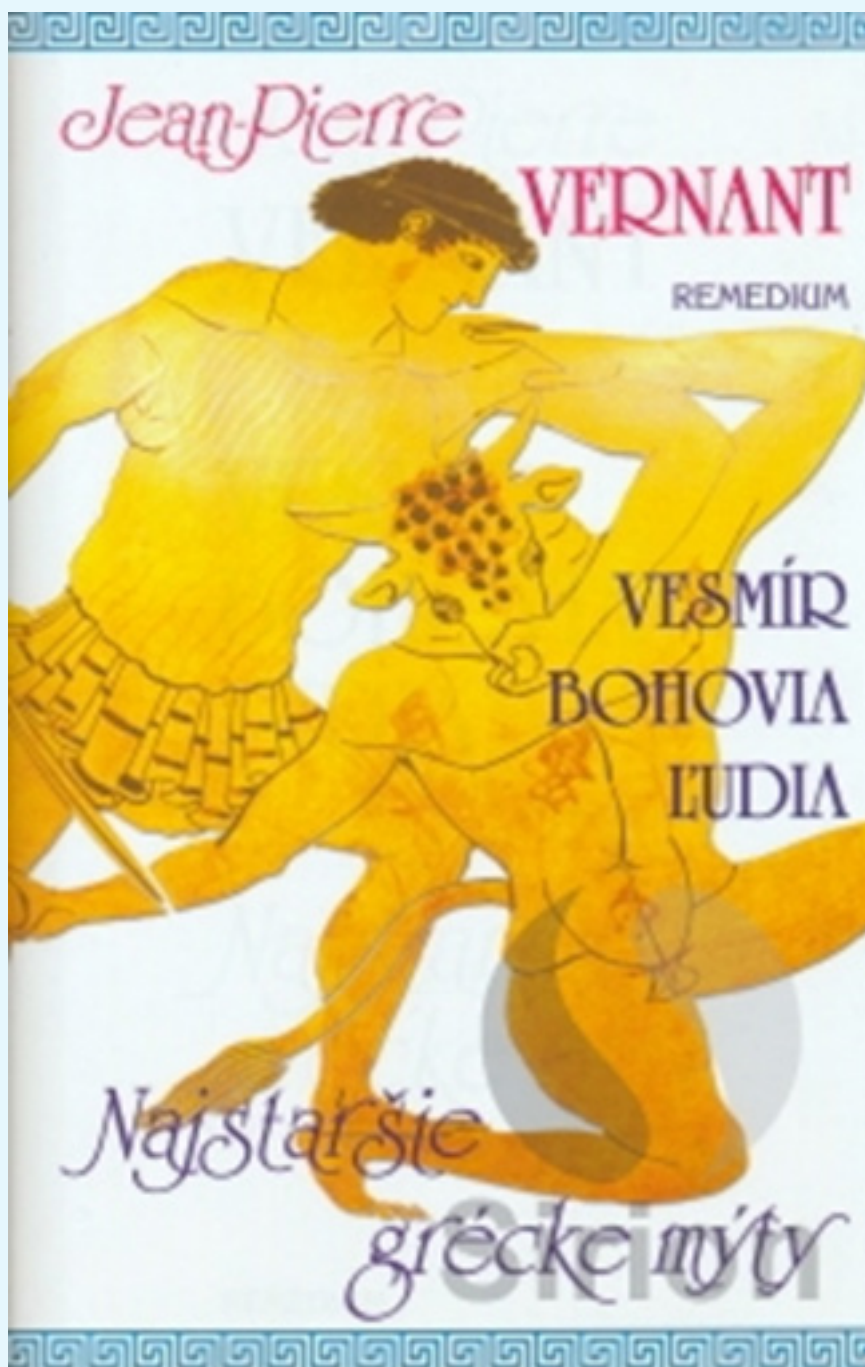
Čo bolo, keď nebolo...

Čo tu vlastne bolo, kým ešte nebolo nič? Na túto otázku si zrejme Gréci vymysleli svoju odpoveď v podobe mytológie, rôznych bájok, legiend a povestí. Mytológia antického Grécka podrobnejšie objasňuje kultový život vtedajšieho sveta. Je zostavená z rôznych legiend starých Grékov, z mýtov, z činov bohov a skutkov hrdinov. Štúdiom gréckej mytológie možno hlbšie a presnejšie vniknúť do náboženského života, ako aj do politického zriadenia a štruktúry spoločnosti. Zdroje pojednávajúce o mytológii starovekého Grécka informujú taktiež o rôznych civilizáciách, ktoré priamo alebo nepriamo zasiahli do tvorby mýtov a legiend. Grécke mýty sú teda významným svedectvom, ktoré poskytujú množstvo informácií z daného obdobia. Z tohto dôvodu sa na túto problematiku kladie značný dôraz, čoho výsledkom je snaha moderných bádateľov zisťovať, overovať, hodnotiť a pochopiť potrebu a povahu antického človeka o vytváranie týchto mýtov. K takýmto bádateľom patrila aj Jean-Pierre Vernant. Bol profesorom na parížskej Collège de France, jednej z najstarších francúzskych školiacich a vedeckých inštitúcií vo Francúzsku. Svoj život zasvätil problematike starovekého Grécka s hlavným dôrazom na mýtus. Zaradil sa medzi popredných znalcov, zaoberajúcich sa touto problematikou. Z dôvodu priblížiť a hlavne oboznámiť čitateľa s mýtom a jeho vplyvom na antickú spoločnosť napísal knihu s názvom: Najstaršie grécke dejiny – vesmír, bohovia, ľudia. Knihu napísal na podnet svojich známych, ktorí ho presvedčili, aby priblížil problematiku aj širšej verejnosti. Je teda presne štylizovaná pre potreby čitateľa, ktorý má záujem dozvedieť sa viac o kultovom náboženstve a jeho podstate v starovekom svete. Publikácia je členená chronologicky, teda od najstarších mýtov a legiend, až po najnovšie. Treba však uznať, že grécka mytológia má široký záber, a preto je vhodné ohraničiť a presne vytyčiť jednotlivé časti danej problematiky. Ako sa už v samotnom názve knihy uvádza (vesmír, bohovia, ľudia), prof. Jean-Pierre Vernant rozdelil svoju knihu na témy, ktoré sa najbližšie hodia k tejto špecifikácii. Prvá časť knihy informuje čitateľa o vzniku a podstate gréckeho sveta. Autor tu opisuje vznik Zeme, teda Zem ako Gaia, ktorá podľa gréckych legiend vznikla z prázdnoty, z ničoho, z chaosu. Bližšie tu špecifikuje čo vlastne chaos znamenal pre gréckeho človeka, ako ho vnímal, ako na neho hľadel a ako si ho vysvetľoval. Spájali si ho s určitou predstavou nepreniknuteľnej hmly, v ktorej sú všetky hranice pomiešané. Po Zemi a Chaose sa objavil tretí prvok, ktorý Gréci

nazývali Eros, neskôr tiež nazývaný ako „starý Amor“. Práve Eros bdel nad láskou rozdielnych pohlaví. Autor tu teda načrtol bližší pohľad na formovanie kultového náboženstva v starovekom Grécku. Ďalšia časť knihy opisuje splodenie Urána, ktorého stvorila Zem, teda Gaia ako svojho presného symetrického dvojníka mužského rodu. Prof. Jean-Pierre Vernant tejto časti venuje bližšiu pozornosť a poskytuje čitateľovi podrobnejšie informácie o formovaní a vzniku jednotlivých božstiev, o ich funkciách a ich pôsobnosti. Informuje čitateľa o vzniku, respektíve zrode Titánov, ktorí zohrali dôležitú úlohu v gréckej mytológii. Nezabudol spomenúť ani prvých Kyklopov s jedným okom, ktorí podľa legiend ukuli blesk, ktorý dostal do daru Zeus. Autor sa teda nesústredil len na základné prvky, ktoré podľa gréckych legiend a báji, boli pri zrode vesmíru a ľudí, ale prikladá dôležitosť aj iným menej významným činiteľom, ktoré zohrali v mytológii starovekého Grécka svoju úlohu. Dôkazom toho je zmienka o obroch, ktorí boli nazývaní Hekatoncheirovia alebo storukí obri ako napríklad Kottos, Briareós, Gyes. Nasledujúca časť knihy sa zameriava na ďalšiu generáciu božstiev. Autor tu venuje pozornosť osudu boha Dia a poskytuje čitateľovi komplexnejší pohľad na formovanie Olympu. Spomína tu tiež vojnu bohov ako dôležitý medzník gréckej mytológie. Nemenej dôležitou časťou knihy je kapitola s názvom Svet ľudí. V tejto časti sa najviac priestoru venuje Prométeovi, ktorý ukradol pre ľudí oheň. Za dôležitú časť možno označiť aj báje a legendy z čias trójskej vojny. Tejto časti autor nevenoval takú pozornosť ako predchádzajúcim, no aj napriek tomu možno povedať, že dostatočne zachytáva základnú líniu deja. Ďalšiu kapitolu prof. Vernant venoval príbehu Odysea, ktorý sa rozhodol po trójskej vojne vyraziť so svojimi dvanástimi korábmi na cestu do Itaky. Počas cesty sa stretáva s mnohými problémami a úskaliaми, ktoré ovplyvňujú predpokladaný bezproblémový návrat. Tieto okolnosti natolko ovplyvnili Odysea, že sa jeho cesta domov predĺžila na dvadsať rokov. Pozitívom v tejto časti je, že autor nekončí Odyseovo putovanie len jeho návratom, ale opisuje tu aj dianie v domovine. Odyseus sa za pomoci Telemacha, paholka a pastiera pozabíjal lukom všetkých sto nápadníkov, ktorí mali záujem o jeho miesto počas jeho neprítomnosti. Posledné kapitoly knihy autor venoval Dionýzovi a Oidipovi.

Čo teda spomenúť na záver? Táto kniha zachytáva základné formovanie a základnú líniu gréckej mytológie. Štylistika textu je jednoduchá a čitateľ sa v nej dobre orientuje. Veľmi pozitívne pôsobí glosár na konci knihy. Sú tu abecedne zoradené a vysvetlené jednotlivo všetky božstvá, všetci králi a iní, ktorí sa vyskytujú v legendách antického Grécka. Aj napriek tomu, že ide o kultové náboženstvo kniha neposkytuje taký obrázkový materiál, aký by v skutočnosti mohla mať. No aj napriek tejto malej chybe a napriek tomu, že ide o grécku mytológiu, pôsobí kniha vďaka odbornému spracovaniu vyvážene, komplexne a zaujme nejedného záujemcu zaoberajúceho sa gréckymi dejinami.

Peter Čeliga

NOVÉ PERSPEKTÍVY, NOVÉ MOŽNOSTI...

Historická spoločnosť UCM (HS UCM) pre Vás aj tento semester zorganizovala zopár mimoškolských prednášok, ktorých ste sa mohli zúčastniť. Sme radi, že naše úsilie

a snaha priniesť a priblížiť históriu nie len študentom histórie, ale aj verejnosti, nezostáva bez povšimnutia, čoho dôkazom je účasť študentov a pedagógov z iných odborov. Dalo by sa povedať, že v tomto semestri sa splnili naše očakávania. Taktiež sme nadviazali kontakty s mnohými odborníkmi a pedagógmi, ktorí prijali naše pozvanie a poskytli nám vlastné postrehy a názory k danej problematike. Ďalej sme svoju pozornosť zamerali na odborníkov pôsobiacich priamo v praxi, a preto sme nesmierne radi, že prijali naše pozvanie a podelili sa so svojimi skúsenosťami. Presne v tomto duchu chceme pokračovať. Získavať informácie priamo z prvej ruky, priamo z praxe, aby mal každý študent možnosť urobiť si vlastný názor, vlastnú predstavu a hlavne dostať informácie, ktoré v knihách nenájde. Podarilo sa nám rozbehnúť viac projektov, aj v rámci HS UCM, ako aj mimo nej. Budme však konkrétni, a preto prejdeme k spomínaným prednáškam, ktoré sme pre Vás pripravili.

Prvou tohto semestrálnou akciou, ktorú sa nám podarilo zorganizovať bola prednáška Mgr. Norberta Kmeťa, CSc. z Ústavu politických vied pri SAV, ktorý podrobnejšie rozanalyzoval otázku komunizmu prostredníctvom témy „Vyrovňovanie sa s minulosťou“. Táto prednáška sa uskutočnila 06. novembra 2013 o 13:00 hod v priestoroch Univerzitnej knižnice UCM. Tejto diskusie sa zúčastnili aj iní pedagógovia, ktorí reagovali, vyjadrovali sa a doplnili túto problematiku. Prednáška sme zdokumentovali a je voľne dostupná na internetovom portáli www.youtube.com. Ďalšou akciou, ktorú sa nám podarilo zorganizovať, bola prednáška jedného z najvplyvnejších a najodbornejších pedagógov na slovenské dejiny do roku 1526, prof. Richarda Marsinu, DrSc. Prednáška sa uskutočnila 12. novembra 2013 o 15:00 hod v priestoroch Univerzitnej knižnice UCM. Prof. Marsina sa vyjadril k téme „Slovensko v kronikách Uhorského kráľovstva“. Zameril sa najmä na legendy a na výklad záznamov, ktoré sa nám dochovali v kronikách. Sme veľmi radi, že naše pozvanie profesor prijal. O evidentnom záujme tejto prednášky svedčí aj fakt, že tejto prednášky sa zúčastnili nie len naši študenti, ale aj študenti z iných vysokých škôl. HS

UCM sa rozhodla vydať novou cestou. Z tohto dôvodu sme založili z iniciatívy našich študentov ďalší prvok, ktorý chceme organizovať pravidelne. Ide o DISKUSNÝ KLUB HS UCM, vďaka ktorému chceme študentov naučiť diskutovať, vnímať problémy, prijímať kritiku a v čo možno najväčšej miere rozvíjať kritické myslenie. Preto bola naša ďalšia organizovaná udalosť venovaná práve diskusnému večeru, na ktorom sme si podrobne prebrali a prediskutovali dielo francúzskeho filozofa, historika, sociálneho teoretika a psychológa Michela Foucaulta – Dejiny šialenstva. Diskusný večer sa uskutočnil 19. novembra 2013 o 17:45 hod v miestnosti H0.3. K tejto problematike sme si prizvali Mgr. Michala Chvojku, PhD., ktorý sa plodne zapájal do diskusie a usmerňoval študentov pri kritickom myslení tohto diela. Svoju pôsobnosť sme sa snažili rozšíriť ešte ďalej. Výsledkom tejto snahy bolo zorganizovanie výstavy na tému „Atentát na Hitlera“. Túto výstavu sme zrealizovali v spolupráci s Múzeom SNP v Banskej Bystrici a Katedrou histórie FF pri príležitosti 106. výročia narodenia Clausa von Stauffenberga. Výstava sa uskutočnila od 26. novembra 2013 do 03. decembra 2013 denne v čase od 09:00 hod do 13:00 hod a bola určená aj pre širšiu verejnosť. Návštevníci mali možnosť oboznámiť sa s touto historickou udalosťou vďaka 20 pripraveným stojanom, ktoré poskytli podrobné informácie o pripravovanom atentáte. Taktiež tu na návštevníkov čakal odborný

Profesor Richard Marsina

Výstava: Atentát na Hitlera 20. júla 1944

výklad, ktorý detailnejšie dokresľoval historickú dobu a ponúkol hlbší náhľad do problematiky. Ukážky z výstavy je možné nájsť aj na internetovom portáli www.youtube.com. Ďalšia prednáška, ktorú organizovala HS UCM sa venovala problematike Slovenskej republiky z obdobia rokov 1939 – 1945. K tejto téme sme prizvali prof. PhDr. Róberta Letza, CSc. Prednáška mala skôr diskusný charakter a bola spojená s prezentáciou knihy – Slovenské dejiny V. (1938 – 1945). Diskusie sa zúčastnili aj pedagógovia z iných katedrií, ktorí sa následne zapájali do problematiky. Aj vďaka nim bola prednáška zaujímavá, pútavá a najmä poskytla množstvo informácií. Na prednáške sa taktiež zúčastnili aj študenti z iných vedných odborov a iných vysokých škôl. Udalosť sa uskutočnila 26. novembra 2013 o 15:00 hod v priestoroch Univerzitetnej knižnice UCM. Ako sme naznačili v úvode, svoju pozornosť sme zamerali na odborníkov, ktorí pôsobia priamo v praxi. Preto sme zorganizovali prednášku na tému „Praha-Kolín: Medz-

Profesor Róbert Letz

Študentom poskytol podrobnejšie informácie o reštaurovaní kníh, o archívnych fondoch, o starostlivosti archívnych dokumentov, o spolupráci medzi Prahou a Kolínom a o vzájomnej pomoci pri reštaurovaní po 03. marci 2009, kedy sa v Kolíne nad Rýnom zrútila budova, ktorá zasypala časť mestského archívu. Prednáška sa uskutočnila 03. decembra 2013 o 15:00 hod v priestoroch Univerzitetnej knižnice UCM. Táto prednáška bola zdokumentovaná a je voľne dostupná na internetovom portáli www.youtube.com. Poslednou akciou, ktorú pre Vás zorganizovala HS UCM v minulom roku bola diskusia v rámci DISKUSNÉHO KLUBU HS UCM na tému „Totalitarizmus v dielach Georgea Orwella“. Naše pozvanie prijali aj pedagógovia a študenti z Katedry anglistiky a amerikanistiky, ktorí sa v plnej miere zapojili do debaty. Pedagógovia bližšie priblížili detstvo a celkový život autora, vďaka čomu získal poslucháč širší záber vedomostí. Kriticky sme pristúpili k dvom dielam Georgea Orwella. Rozobrali sme dielo „Zvieracia farma“ a taktiež román „1984“. Diskutovali sme k danej téme, kriticky sme pristupovali k problematike a prezentovali svoje názory. Diskusia sa uskutočnila 10. decembra 2013 o 17:45 hod

inár
odná
archívna
spolupráca.“
Naše
pozvanie
prijal
Mgr.
Martin
Sovák,
ktorý
pôsobí
ako
archivár
pražského
archívu.

v miestnosti S0.3. DISKUSNÝ KLUB HS UCM má pozitívne ohlasy a sme veľmi radi, že na našich stretnutiach stretávame stále viac ľudí, ktorí majú záujem o diskusiu, a ktorí sa neboja prezentovať svoje postrehy. Tiež sme rozbehli ďalší projekt, ktorý realizujeme v spolupráci s FMK. Ide o diskusnú reláciu s názvom „Pohľady do histórie“, ktorej prvý diel si môžete pozrieť na webovom portáli www.youtube.com. Prvé natáčanie sa uskutočnilo 24. októbra 2013 a moje pozvanie do relácie prijali doc. PhDr. Ivan Mrva, CSc. a Mgr. Michal Chvojka, PhD., s ktorými sme sa bližšie pozreli na genézu demokracie v politických režimoch.

Čo teda dodať na záver? Dúfame, milí čitatelia, že nezostanete len pri čítaní týchto riadkov, ale pevne veríme, že nás podporíte svojou prítomnosťou na ďalších organizovaných prednáškach, diskusiách a výstavách HS UCM. Že sa s nami podelíte o Vaše skúsenosti, o Vaše vedomosti a o Vaše názory, ktorým sa naša „spoločnosť“ nebráni. No predsa raz vidieť je vždy lepšie, ako stokrát počuť (čítať). Príďte sa o tom presvedčiť sami. Sledujte to, čo sa deje v HS UCM a pripojte sa do skupiny na Facebooku (HISTORICKÁ SPOLOČNOSŤ UCM), aby ste mali prehľad o pripravovaných udalostiach. Sledujte náš kanál na [youtube.com](http://www.youtube.com) (Historická spoločnosť UCM), aby ste mali možnosť pozrieť si prednášku, na ktorej ste sa nemohli zúčastniť. Na záver sa chcem touto cestou poďakovať Katedre histórie FF za podporu, Univerzitetnej knižnici UCM za poskytnutie priestorov, Mgr. Michalovi Chvojkevi, PhD. za pomoc pri realizovaní prednášok, PhDr. Petrovi Sokolovičovi, PhD. za pomoc s pozývaním hostí, PhDr. Radoslavovi Štefančíkovi, PhD. MPol. za nadviazanie kontaktov s Ústavom politických vied SAV, Mgr. Slávke Mazákovéj za pomoc a realizáciu diskusnej relácie Pohľady do histórie, Bc. Jozefovi Púčekovi za tvorbu grafiky, Jozefovi Oravcovi za iniciatívu pri realizácii DISKUSNÉHO KLUBU HS UCM, Andrejovi Halajovi za sprostredkovanie výstavy a mnohým ďalším, ktorí sa podieľali na tom, aby sme Vám mohli priblížiť históriu čo možno najbližšie. Za Vašu snahu Vám patrí veľké ďakujem. Takýto semester je teda za nami a pevne veríme, že v tom budeme pokračovať aj

v tomto roku. Nezostáva teda nič iné okrem už známeho, tešíme sa na Vašu účasť.

Peter Čeliga

Mgr. Martin Sovák

UCM v ŠRVŠ...

V prvom rade si treba položiť otázku, čo je vlastne ŠRVŠ. Ide o študentskú radu vysokých škôl a je najvyšším zo zastupiteľských orgánov študentov vysokých škôl na Slovensku. Patrí k najvyšším orgánom vysokého školstva spolu s Radou vysokých škôl a Slovenskou rektorskou konferenciou. Študentská rada vysokých škôl (ŠRVŠ) združuje všetkých zástupcov verejných, štátnych a súkromných vysokých škôl na Slovensku. Tento orgán funguje už pätnásť rokov a sme nesmierne radi, že tento rok vyslala svojich zástupcov aj Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave. Naša univerzita vyslala štyroch delegátov, pričom jeden bol zvolený Akademickým senátom UCM (AS UCM) a ďalší traja priamou voľbou študentov. Počet zvolených študentov závisí od celkového počtu študentov na univerzite (na každých 2 000 študentov pripadá jeden delegát – aktuálny stav všetkých študentov na UCM v Trnave je 5 953). V rámci AS UCM bol zvolený Bc. Peter Čeliga (FF) a voľbou študentov boli zvolení Bc. Alžbeta Laučeková (FSV), Bc. Eva Kukurová (FMK) a Bc. Matej Martovič (FSV). Valné zhromaždenie ŠRVŠ sa uskutočnilo v dňoch 06.12.2013 – 08.12.2013 v Hoteli Junior v Jasnej. Piatkové zasadnutie začalo o 17:30 hod, v úvode ktorého bol vysvetlený a schválený program celého zasadania. Následne predsedníctvo ŠRVŠ informovalo zhromaždenie o svojej činnosti, plánoch a aktivitách. Posledným bodom programu bola diskusia k rozpočtu ŠRVŠ. Piatkové zasadnutie trvalo až do neskorého večera 22:30 hod. Rokovanie 07.12.2013 začalo o 09:30, kde sa skontrolovali uznesenia. O 10:00 hod nás poctili svojou návštevou zástupcovia Akreditačnej komisie (AK), RNDr. Holická a podpredseda AK prof. Jarab. Informovali valné zhromaždenie o svojej činnosti, o svojej pôsobnosti a o celkovom postupe pri udeľovaní akreditácie. Výsledkom rokovania s členmi AK bola dohoda o podpísaní memoranda o vzájom-

nej spolupráci AK a ŠRVŠ, ktorá nadobúda platnosť k januáru 2014. Po uzavretí tohto bodu, nasledovalo predstavenie pracovných skupín (WGs). A čo sú vlastne WGs? Ide o špeciálne skupiny, pričom každá má iné kompetencie a rieši rozdielne problémy. WGs skupiny sa členia na: WG PR – styk s médiami, WG zahraničie – styk so zahraničím, WG – sociálne záležitosti – štipendia a internáty, WG akademické záležitosti – otázky školstva SR, WG financie – ekonomické záležitosti, WG vnútro – vnútorné záležitosti. Naši delegáti sa prerozdělili do týchto pracovných skupín systematicky, aby sme pokryli čo možno najširšiu zónu pôsobnosti a boli sme informovaní z viacerých strán. Bc. Alžbeta Laučeková sa začlenila do WG sociálne záležitosti, Bc. Eva Kukurová a Bc. Matej Martovič sa začlenili do WG PR a Bc. Peter Čeliga sa pridal k WG akademické záležitosti. Po začlenení nových delegátov sa odobrali jednotliví členovia WGs na rokovanie v rámci jednej pracovnej skupiny. Počas dvoch hodín každá skupina vypracovala svoje návrhy, projekty a podnety, ktoré boli po ukončení zasadania WGs prezentované prostredníctvom predsedníctva pre jednotlivé WGs celému valnému zasadnutiu ŠRVŠ. V pracovných skupinách sa riešili otázky propagácie ŠRVŠ na vysokých školách, predpokladaný rozpočet na rok 2014, vystupovanie politických činiteľov na vysokých školách, návrh a schvaľovanie etického kódexu, štatút študenta a mnohé ďalšie návrhy a postupy. Ku stanovisku každej WG sa viedla diskusia. O 20:00 hod. bola na programe diskusia o celkovom stave školstva na Slovensku. Delegáti diskutovali a predkladali svoje návrhy a pripomienky k tejto problematike. Zasadnutie sa skončilo o 22:00 hod.

V nedeľu 08.12.2013 sa zasadnutie začalo o 09:00 hod. Súčasťou tohto dňa bola prezentácia národného projektu s názvom „Vysoké školy ako motory rozvoja vedomostnej spoločnosti.“ Na programe bola aj prezentácia o novom projekte ŠRVŠ s názvom „Prvá konferencia akademických senátorov a senátoriek Slovenska.“ K týmto bodom sa uskutočnila diskusia. Posledným bodom, ktorým sa zakončilo valné zhromaždenie ŠRVŠ, bolo schvaľovanie predpokladaného rozpočtu na rok 2014. Po skončení celého zasadnutia sme opustili Demänovskú dolinu a vydali sme sa na spiatočnú cestu. A čo bolo vlastne účelom a cieľom našej cesty? Hlavne reprezentácia Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave prostredníctvom svojich delegátov, aby sme mali nie len my, ale aj študenti prehľad o aktivitách, ktoré vykonáva ŠRVŠ, a aby sme mali svoje zastúpenie vo valnom zhromaždení ŠRVŠ, ktorý je najvyšším zastupiteľským orgánom študentov na Slovensku.

Delegáti vyslaní Univerzitou sv. Cyrila a Metoda

Peter Čeliga

